רִאשׁוֹן, מִשּׁוּם דְּבָעִינָן לָכֶם. הַגָּהּ: [*] *וְהַמֻּדָּר הֲנָאָה (טז) מִלּוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ *אוֹ מִלּוּלָבוֹ שֶׁל עַצְמוֹ, *אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ (יז) בְּיוֹם רִאשׁוֹן, דְּלֹא הָוֵי שֶׁלָּכֶם. (תשובת רשב"א (ח"א) סימן תשמ"ו ותשמ"ז): **ג** [ז]**וְכֵן (יח) שֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת (יט) וְשֶׁל אֲשֵׁרָה, (כ) שֶׁל יִשְׂרָאֵל פָּסוּל, *[ח]אֲבָל שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, (כא) לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטֹּל, (כב) וְאִם נָטַל יָצָא מִיּוֹם רִאשׁוֹן וְאֵילָךְ, (כג) דְּלֹא בָּעִינַן לָכֶם.** הַגָּהּ: וְדַוְקָא שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לִזְכּוֹת בּוֹ, אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לִזְכּוֹת בּוֹ הָוֵי לֵיהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ. וְדַוְקָא קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּטֵּל, אֲבָל אִם נִתְבַּטֵּל בְּיַד כּוּתִי, אֲפִלּוּ מְכַוֵּן לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר כָּךְ יוֹצֵא בְּדִיעֲבַד (רבינו ירוחם נתיב ח' חלק ג' ור"ן (יד. ד"ה של)). (כד) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקפ"ו (ס"ג): **ד** *[ט]**גִּנּוֹת (כה) הַצְּעִירִים שֶׁל עוֹבְדֵי**

ז מִשְׁנָה כ"ט (ע"ב) ל"ב (ע"ב) ל"ג (ע"ב) ל"ד (ע"ב). *) (הוּא הַדִּין לְאֶתְרוֹג דְּעָרְלָה דְּהָכִי אִיתָא בְּהֶדְיָא בְּפֶרֶק לוּלָב הַגָּזוּל (לד:) וְהָרִי"ף (יז.) וְהָרֹא"ש (פ"ג סי' טו) כְּתָבוּהוּ שָׁם וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ח' מֵהִלְכוֹת סֻכָּה (ה"ב) וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה הִשְׁמִיטוֹ הַמְחַבֵּר). ח מֵימְרָא דְּרָבָא שָׁם ל"א (ע"ב). ט אָרְחוֹת חַיִּים (סי' ח).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בהג"ה] וְהַמֻּדָּר הֲנָאָה כו'. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ל"ח שֶׁהִקְשָׁה עַל רְאָיַת הָרַשְׁבָּ"א בְּמֻדָּר הֲנָאָה דְּלֹא אָמְרִינַן הוֹאִיל אִי בָּעֵי מִתְּשִׁיל מִתְּרוּמָה טְמֵאָה דְּלֹא אָמְרִינַן (פסחים לה:), וְעַל זֶה הִקְשָׁה דְּבִתְרוּמָה טְמֵאָה אִי מִתְּשִׁיל הָדְרָא לְטִיבְלָא וְאֵין יוֹצְאִין בּוֹ, וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת פָּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' (סי' קעב) מַה שֶּׁהִקְשׁוּ לוֹ עַל זֶה וְהוּא זַ"ל כָּתַב לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַשַּׁעַר אֶפְרַיִם, אָמְנָם עַתָּה זָכִינוּ לָאוֹר הַגָּנוּז שׁוּ"ת הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק ד' (סי' רב) שֶׁשָּׁם כָּתַב גַּם כֵּן לְחָכָם אֶחָד וְהָאֲרִיךְ בְּקוּשְׁיָא זוֹ דְּהָדְרָא לְטִיבְלָא עַיֵּן שָׁם וּקְצָת

בֵּאוּר הֲלָכָה

לֹא שַׁיָּךְ אִסּוּר אֶלָּא אִם כְּבָר קָנָה הַיִּשְׂרָאֵל מִנָּכְרִי בְּדָמִים בְּשָׁעָה שֶׁקֻּצְצוּ:

ב * וְהַמֻּדָּר הֲנָאָה מִלּוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְכו'. עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"י) שֶׁמְּפַקְפֵּק עַל לְשׁוֹן הָרַמָ"א, דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר הַמֻּדָּר הֲנָאָה מִנִּכְסֵי חֲבֵרוֹ אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלָבוֹ, דְּהָכִי אִיתָא שָׁם בִּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א. וְנִרְאֶה לִי לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים דִּלְעִנְיַן אֶתְרוֹג אֲפִלּוּ לֹא אָסַר עַל עַצְמוֹ רַק מֵאֲכִילָתוֹ גַּם כֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא, נִיחָא קְצָת דְּנָקַט לוּלָב לְאַפּוּקֵי אֶתְרוֹג:

*** אוֹ מִלּוּלָבוֹ שֶׁל עַצְמוֹ. וְאִם אָסַר עַל עַצְמוֹ מֵאֶתְרוֹג, אֲפִלּוּ לֹא אָסַר עַל עַצְמוֹ רַק מֵאֲכִילָתוֹ גַּם כֵּן אֵינוֹ יוֹצֵא,** דְּהֶתֵּר אֲכִילָה בָּעִינַן בָּהּ, **עַיֵּן שָׁם בִּפְרִי מְגָדִים** (שם). **וּבְסֵפֶר בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב** (ס"ק טז) **חוֹלֵק עָלָיו, דִּלְדַעַת רַשִׁ"י** (לה: ד"ה הרי) **וְהָרַשְׁבָּ"א אִם נָטַל יִשְׂרָאֵל אֶתְרוֹג שֶׁל תְּרוּמָה יוֹצֵא בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָאוּי לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים דְּהַיְינוּ לְכֹהֵן, וְהָכִי נַמִּי הֲרֵי יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים. אֲבָל אִי אָסַר עַל עַצְמוֹ הָאֶתְרוֹג בַּהֲנָאָה אֵין יָכוֹל לְהַנּוֹת לַאֲחֵרִים** [דְּמַה שֶּׁאָסוּר לוֹ בַּהֲנָאָה אָסוּר לִתֵּן בְּמַתָּנָה לְאַחֵר, כִּדְמוּכָח מֵהָא דְּדִיֵּק בִּפְסָחִים דַּף כ"ב (ע"א) מֵהָא דְּשׁוֹלֵחַ אָדָם יָרֵךְ לְנָכְרִי דְּגִיד הַנָּשֶׁה מֻתָּר בַּהֲנָאָה], **לָכֵן אֵין לוֹ דִּין מָמוֹן קָרִינָא בָּהּ** עַיֵּן שָׁם:

*** אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְכו'. וּלְפִי מַה שֶּׁהֶעְתִּיק הַמְחַבֵּר לְקַמֵּהּ בְּסָעִיף ה' דְּאֶתְרוֹג הָאָסוּר בַּאֲכִילָה פָּסוּל כָּל שִׁבְעָה,** וְהוּא מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"ט), וְכָתַב שָׁם הַגְּרָ"א דְּטַעְמוֹ דְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ הֶתֵּר אֲכִילָה אוֹ שֶׁאֵין בּוֹ דִּין מָמוֹן (דְּהַיְינוּ שֶׁהוּא שֶׁל אִסּוּר הֲנָאָה) הוּא כַּתּוּתֵי מִכְתַּת שִׁעוּרֵהּ, **וְכֵן אִם אָסַר הָאֶתְרוֹג עַל עַצְמוֹ בַּאֲכִילָה לִכְאוֹרָה אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ כָּל שִׁבְעָה דְּהֶתֵּר אֲכִילָה בָּעִינַן כָּל שִׁבְעָה, אָכֵן יֵשׁ לִדְחוֹת דְּאֶפְשָׁר דַּוְקָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ הֶתֵּר אֲכִילָה לַכֹּל,** עַל זֶה אָמְרִינַן כַּתּוּתֵי מִכְתַּת שִׁעוּרֵהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה:

ד * גִּנּוֹת הַצְּעִירִים וְכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כו) **בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּהָכָא מַיְירֵי שֶׁהַגִּנָּה לֹא נָדְבוּ מֵעוֹלָם לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים [וּלְהָרַמָ"א שָׁם בְּסִימָן קמ"ג סָעִיף ג' בַּהַגָּ"ה יִהְיֶה עַל כָּל פָּנִים מַיְירֵי דְּהַגִּנָּה אֵינָהּ עוֹמֶדֶת בַּחֲצַר הָעַכּוּ"ם], וְכֵן הַדִּין שֶׁל הָרַמָ"א דְּכָתַב אֲפִלּוּ הָאִילָן הַנָּטוּעַ לִפְנֵי הָעַכּוּ"ם שָׁרִי מַיְירֵי כָּאן דְּנָטְעוּ שַׁמָּשֵׁיהֶם אוֹ הַנָּכְרִים לְצֹרֶךְ שַׁמָּשֵׁיהֶם לֶאֱכֹל פֵּרוֹתֵיהֶן, וְלֹא מַיְירֵי דְּנָטְעוּ אוֹתָן לְשֵׁם הָעֲבוֹדַת גִּלּוּלִים הַסָּמוּךְ לָהֶן, דְּאִי הָיוּ נוֹטְעִין אוֹתָן לְשֵׁם הָעֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וְהַפֵּרוֹת יִהְיוּ שַׁיָּךְ לִמְשַׁמְּשֵׁיהֶן, אֲפִלּוּ לְהָרַמָ"א שָׁם בְּסִימָן קמ"ג הָיָה אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לִקְנוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּכָל הַשָּׁנָה לִהְיוֹת מְהַנֶּה לְכֹהֲנֵיהֶם. וּמְיֻשָּׁב בָּזֶה מַה שֶּׁהִקְשׁוּ** הַשַּׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּהִלְכוֹת לוּלָב (פ"ח ה"א) [וְהַגְּרָ"א רָמַז גַּם כֵּן לָזֶה בְּעִנְיָנֵנוּ] **דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ, דְּשָׁם בְּיוֹרֶה דֵּעָה** סִימָן קמ"ב סָעִיף י"ג **בְּאִילָנֵי סְרָק הַנָּטוּעַ לִפְנֵי הָעַכּוּ"ם פָּסַק דְּבִכְלַל נוֹי עַכּוּ"ם הוּא, וְהָכָא מַתִּיר לִקַּח מֵהֶם לְמִצְוָה, דְּהָכָא מַיְירֵי הֵיכִי דִּלְצֹרֶךְ עַצְמָן נְטָעוּהוּ. וּכְעֵין זֶה מָצָאתִי בַּלְּבוּשׁ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ גִּנּוֹת שֶׁל שַׁמָּשֵׁי עַכּוּ"ם מֻתָּר לִטֹּל מֵהֶם לוּלָב אוֹ שְׁאָר מִינִים לְמִצְוָה, שֶׁהֵם אֵינָם שְׁמוּרִים שָׁם אֶלָּא לַהֲנָאַת עַצְמָן וְלֹא לְשֵׁם עַכּוּ"ם, וַאֲפִלּוּ הָאִילָן נָטוּעַ לִפְנֵי עַכּוּ"ם כָּל זְמַן שֶׁאֵינָם עוֹבְדִין הָאִילָן לַהֲנָאַת עַצְמָן נְטָעוּהוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִסְּתָמָא אָמְרִינַן לַהֲנָאַת עַצְמָן נְטָעוּהוּ, אִם לֹא הֵיכָא דְּיָדְעִינַן דְּהַנְּטִיעָה הָיָה לְנוֹי לַעֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וְרַק הַפֵּרוֹת יִהְיֶה שַׁיָּךְ לְכֹהֲנֵיהֶם, דְּאָז נִקְרְאוּ נוֹי עַכּוּ"ם וְאָסוּר לֵהָנוֹת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹצֵא בָהֶן בְּיוֹם רִאשׁוֹן מִן הַדִּין דְּלֹא מִקְּרֵי לָכֶם, וְאַף בְּיוֹם שֵׁנִי לְכַתְּחִלָּה אָסוּר וְכַנַּ"ל.** וּמָצָאתִי בִּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ג) שֶׁהִקְשָׁה גַּם כֵּן קֻשְׁיָא זוֹ מִיּוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ"ב סָעִיף י"ג וְתֵרֵץ בְּאֹפֶן אַחֵר וְגַם כֵּן כְּעֵין שֶׁכָּתַבְנוּ, דְּשָׁם דְּמַיְירֵי בְּאִילָנֵי סְרָק שֶׁאֵין בָּהֶן פֵּרוֹת אָנוּ צְרִיכִין לִתְלוֹת דְּמִסְּתָמָא נְטָעוּהוּ שֶׁיִּהְיֶה לְנוֹי לַעֲבוֹדָה זָרָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּמַיְירֵי בְּאִילָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פֵּרוֹת, יוֹתֵר טוֹב לִתְלוֹת שֶׁנְּטָעוּהוּ לְצֹרֶךְ פֵּרוֹתֵיהֶן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ. עוֹד נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְתָרֵץ בְּאֹפֶן אַחֵר קְצָת, דְּהָכָא דְּמַיְירֵי בְּאַרְבָּעָה מִינִים דְּאִיתָא לְעֵיל (ס"א) דְּצָרִיךְ הָעַכּוּ"ם לִקְצֹץ אוֹתָן בְּעַצְמָן, וְאִם כֵּן לְדַעַת רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב ח ח"ג) הַמּוּבָא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב) הוּא בִּכְלַל בִּטּוּל, וְנִתְבַּטֵּל הָאִסּוּר שֶׁל נוֹי עַכּוּ"ם, וְלֹא נִשְׁאַר לָנוּ רַק דִּלְגָבוֹהַּ צָרִיךְ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, וְלָזֶה מְקִלִּינָן וְאָמְרִינַן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁיְּפָרֵט בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אִם שָׁאַל מִמֶּנּוּ סְתָם לִתֵּן לוֹ לוּלָבוֹ לָצֵאת בּוֹ וְנָתַן לוֹ יָצָא, דְּמִסְּתָמָא נָתַן לוֹ בְּאֹפֶן שֶׁמֻּתָּר לָצֵאת בּוֹ, דְּהַיְינוּ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר, [וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַיְירֵי שֶׁאָמַר לוֹ בְּפֵרוּשׁ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ רַק בְּתוֹרַת שְׁאֵלָה וְלֹא בְּמַתָּנָה, אוֹ דְּמַיְירֵי שֶׁהַנּוֹתֵן אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַדִּין שֶׁאֵין יוֹצְאִין בִּשְׁאוּלָה, דִּבְאֹפֶן זֶה בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹצֵא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבִכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס"ק טו)]: **(טז) מִלּוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ כו'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר וַחֲבֵרוֹ רוֹצֶה לִתֵּן לוֹ הַלּוּלָב בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף דְּכֵיוָן דְּקַיְימָא לָן דְּמִצְווֹת לָאו לֵהָנוֹת נִתְּנוּ לֹא מִקְּרֵי הֲנָאָה, מִכָּל מָקוֹם עַל כָּל פָּנִים לָכֶם לֹא מִקְּרֵי, דְּאִסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ: **(יז) בְּיוֹם רִאשׁוֹן.** אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי דְּלֹא בָּעִינַן לָכֶם שָׁרִי, דַּהֲנָאָה לֹא מִקְּרֵי כַּנַּ"ל: **ג (יח) שֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת.** מִשּׁוּם דְּלִשְׂרֵפָה (טז) קָאֵי, דִּכְתִיב (דברים יג יז) 'וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ' וְכו', וְלוּלָב בָּעֵי שִׁעוּר אַרְבָּעָה טְפָחִים [כְּדִלְקַמֵּיהּ בְּסִימָן תר"נ (ס"א)], וְכֵיוָן דְּהַאי לִשְׂרֵפָה קָאֵי אֵין שִׁעוּרוֹ קַיָּם דִּכְשָׁרוּף דָּמֵי, וְלָכֵן פָּסוּל אֲפִילוּ לְיוֹם שֵׁנִי: **(יט) וְשֶׁל אֲשֵׁרָה.** הוּא אִילָן שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ. וְאִם נְטָעוֹ וּלְבַסּוֹף עֲבָדוֹ, אָז הַפֵּרוֹת שֶׁגָּדְלוּ קוֹדֶם הָעֲבוֹדָה מֻתָּרִים לְהֶדְיוֹט, וַאֲסוּרִים (יז) לְכַתְּחִלָּה לְגָבוֹהַּ, דְּמָאִיס. וְאוֹתָן הַפֵּרוֹת שֶׁגָּדְלוּ אַחַר שֶׁנֶּעֱבַד, אָסוּר אַף לְהֶדְיוֹט בַּהֲנָאָה, כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ"ה (ס"א), וּפָסוּל אַף בְּיוֹם שֵׁנִי. וְעַיֵּן לְקַמֵּיהּ בְּסוֹף סָעִיף ד': **(כ) שֶׁל יִשְׂרָאֵל פָּסוּל.** דְּכֵיוָן (יח) שֶׁאֵין בִּטּוּל הָעַכּוּ"ם מוֹעִיל לָהּ לְהַתִּירָהּ בַּהֲנָאָה הֲרֵי הִיא עוֹמֶדֶת לִשְׂרֵפָה, וְכָל הָעוֹמֵד לִשְׂרֵפָה כְּשָׁרוּף דָּמֵי וְאֵין שִׁעוּרֵיהּ קַיָּם וְכַנַּ"ל: **(כא) לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל.** אֲפִילוּ (יט) אִם בִּטְלָהּ הָעַכּוּ"ם דְּשָׁרִי לְהֶדְיוֹט, לְגָבוֹהַּ אָסוּר דְּמָאִיס: **(כב) וְאִם נָטַל יָצָא.** וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלִטּוֹל, וַאֲפִילוּ אִם לֹא בִּטְלָן הָעַכּוּ"ם וַהֲרֵי הִיא אֲסוּרָה עֲדַיִן בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁמּוֹעִיל לָהּ בִּטּוּל לְהַתִּירָהּ בַּהֲנָאָה, הֲרֵי אֵינָהּ עוֹמֶדֶת לִשְׂרֵפָה, שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיְּבַטְּלֶנָּה הָעַכּוּ"ם. וּמַה שֶּׁנּוֹטְלָהּ לָצֵאת בָּהּ אֵינָהּ חֲשׁוּבָה הֲנָאָה, דְּמִצְוֹת לָאו לֵהָנוֹת נִתְּנוּ וְכַנַּ"ל: **(כג) דְּלֹא בָּעִינַן 'לָכֶם'.** אֲבָל בְּיוֹם רִאשׁוֹן דְּבָעִינַן 'לָכֶם', אֵינוֹ יוֹצֵא בָּהּ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד (כ) כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בִּטְלָהּ הָעַכּוּ"ם, דַּאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה וְלֹא מִקְּרֵי 'לָכֶם': **(כד) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקפ"ו.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם הֵבִיא רַמָ"א דְּיֵשׁ מַחְמִירִין אֲפִלּוּ בְּשֶׁל עַכּוּ"ם, שֶׁלֹּא לָצֵאת אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּטֵּל, וּלְעִנְיַן דִּינָא עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תקפ"ו סָעִיף קָטָן י"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: **ד (כה) הַצְּעִירִים.** הוּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (טז) רַשִׁ"י (כט: ד"ה ושל): **(יז)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת דַּף ל"ב (ע"א, ד"ה באשרה), **וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל כָּרְחָךְ מַיְירֵי בְּהַגִּדּוּלִים שֶׁגָּדְלוּ אַחַר כָּךְ וּלְכָךְ אָסוּר אַף בְּדִיעֲבַד, אוֹ דְּמַיְירֵי בְּאִילָן שֶׁנְּטָעוֹ לְשֵׁם עַכּוּ"ם** [וְלִשָּׁנָא דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁצִּיֵּר דִּינוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכָתַב וַאֲפִלּוּ וְכו' דָּחוּק קְצָת], וְכֵן מַשְׁמַע מֵאֵלִיָּה רַבָּה בְּסוֹף סָעִיף ד' (סק"י) וּלְבוּשֵׁי שְׂרָד וּפְרִי מְגָדִים (א"א ס"ק יא), וְהַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל יָצָא לִדּוֹן בְּדָבָר חָדָשׁ דְּדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא בִּנְטָעוֹ וּלְבַסּוֹף עֲבָדוֹ, וְדֹחַק: **(יח)** פּוֹסְקִים: **(יט)** אַחֲרוֹנִים: **(כ)** פָּשׁוּט, דְּדִבְרֵי הָרַמָ"א שֶׁכָּתַב אֲבָל אִם נִתְבַּטֵּל קָאֵי אַיּוֹם רִאשׁוֹן גַּם כֵּן, וְכֵן מוּכָח בִּלְבוּשׁ:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

כּוֹכָבִים, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם מִבָּתֵּי שַׁמָּשֵׁיהֶם, (ז) [ז] (כו) מֻתָּר לִטֹּל מִשָּׁם לוּלָב אוֹ שְׁאָר מִינִים (כז) * לְמִצְוָה. (וַאֲפִלּוּ הָאִילָן נָטוּעַ לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, (כח) כָּל זְמַן שֶׁאֵין (ח) עוֹבְדִין הָאִילָן) (רבינו ירוחם נתיב ח׳ חלק ג׳): ה (כט) כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמַרְנוּ (ל) שֶׁהֵם פְּסוּלִין ׳מִפְּנֵי מוּמִין שֶׁבֵּאַרְנוּ, אוֹ * ᶜמִפְּנֵי גֶּזֶל וּגְנֵבָה, בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד, אֲבָל בִּשְׁאָר יָמִים (לא) הַכֹּל כָּשֵׁר. הַגָּהּ: (לב) וְיֵשׁ פּוֹסְלִין בְּגָזוּל כָּל שִׁבְעָה יָמִים, וְהָכִי נָהוּג. אֲבָל שָׁאוּל יוֹצֵא בּוֹ (טור והמגיד (פ״ח ה״א) בשם פוסקים), וּמֻתָּר (ט) לִטֹּל לוּלָב שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּלֹא דַּעַת

י רַמְבַּ״ם שָׁם (ה״ט) מֵהָא דְּרַבִּי חֲנִינָא מְטַבֵּל בָּהּ (לו:).
כ מֵהָא דְּצִיַּנְתִּי לְעֵיל סָעִיף ב׳ (אות ו).

בַּאֵר הֵיטֵב

ד (ז) מֻתָּר. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ אֲחֵרִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם יָפִים כָּזֶה יִקַּח אֲחֵרִים. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תל״ח לְעִנְיַן עֲרָבָה עַיֵּן שָׁם. וְאֶתְרוֹג הַמֻּרְכָּב מִלִּימוֹנִ״י וְאֶתְרוֹג פָּסוּל. וְיֵשׁ שְׁלֹשָׁה סִימָנִים: הָאֶחָד, הַמֻּרְכָּב חֵלֶק וּלְאֶתְרוֹג בְּלִיטוֹת קְטַנּוֹת בְּכָל גּוּפָהּ וְגֹבַהּ לָהֶם. הַשֵּׁנִי, הַמֻּרְכָּב הָעֹקֶץ בּוֹלֵט וְעֹקֶץ הָאֶתְרוֹג שׁוֹקֵעַ. הַשְּׁלִישִׁי הוּא, כִּי תּוֹךְ הַמֻּרְכָּב דְּהַיְינוּ הַמּוֹץ רָחָב וְהַמֹּהַל שֶׁלּוֹ רַב וְהַקְּלִפָּה הַתִּיכוֹנָה קְצָרָה, וּבְאֶתְרוֹג הוּא לְהֵפֶךְ כִּי הַקְּלִפָּה רְחָבָה וְהַתּוֹךְ קָצָר וְהוּא כִּמְעַט יָבֵשׁ, וְסִימָנִים אֵלּוּ מֻבְהָקִים, תְּשׁוּבַת רַמָ״א סִימָן קכ״ו. וּבְעוֹלַת שַׁבָּת (ריש סי׳ תרמח) כָּתַב עוֹד סִימָן שֶׁהָאֶתְרוֹג הַגַּרְעִין זָקוּף לְאֹרֶךְ הָאֶתְרוֹג וּבְמֻרְכָּב הַגַּרְעִין מֻשְׁכָּב לְרֹחַב הָאֶתְרוֹג עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת הַבַּ״ח סִימָן קל״ה דִּמְסֻפָּק אִם יְבָרֵךְ עָלָיו מִיּוֹם שֵׁנִי וְאֵילֶךְ, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים (סי׳ לה): (ח) עוֹבְדִין. נִרְאֶה לִי דְּאַף אִם עוֹבְדִין לְאִילָן אֵין פְּסוּל אֶלָּא בְּאוֹתָן פֵּרוֹת שֶׁיֶּשְׁנָן בְּאוֹתוֹ שָׁעָה שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, אֲבָל מַה שֶּׁגָּדֵל אַחַר כָּךְ לֹא נֶאֱסָר, ט״ז (סק״ה) עַיֵּן שָׁם: ה (ט) לִטֹּל. אֲבָל אָסוּר לִקַּח מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ אִיפְּכָא, עַיֵּן סִימָן י״ד סָעִיף ד׳. מָגֵן אַבְרָהָם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִתְּשׁוּבָה הַהִיא הֶעְתִּיק בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ (פ״ח ה״ב) שֶׁהָיָה לְפָנָיו הַתְּשׁוּבָה הַזֹּאת בִּכְתָב עַיֵּן שָׁם: ד [ז] מֻתָּר. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת (ח״ב) סִימָן קע״ג שֶׁכָּתַב כֵּיוָן דִּלְאֶתְרוֹג מֻרְכָּב יֵשׁ לוֹ טַעַם וְרֵיחַ כְּאֶתְרוֹג מַמָּשׁ בְּלִי שׁוּם שִׁנּוּי, הַסּוֹמֵךְ עַל רִאשׁוֹנִים (שֶׁהֵבִיא הָרַמָ״א בִּתְשׁוּבָה סִימָן קי״ז שֶׁכָּתַב וְלֹא אוֹצִיא לַעַז עַל הָרִאשׁוֹנִים שֶׁנָּהֲגוּ לְבָרֵךְ עַל אֶתְרוֹג כָּזֶה בִּמְקוֹם הַדְּחָק) וּמְבָרֵךְ עָלָיו יָצָא בְּדִיעֲבַד, דְּלֹא כַּלְּבוּשׁ שֶׁכָּתַב שֶׁהֵם פְּסוּלִים מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בַּ״ח סִימָן קל״ה וּבְשׁוּ״ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן ל״ו. וּבְסִפְרֵי שׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן נ״ו הָאֲרַכְתִּי בְּעִנְיָן זֶה וְהֵבֵאתִי שָׁם דִּבְרֵי מַהֲרַ״מ אַלְשֵׁיךְ בִּתְשׁוּבָה (סי׳ קי) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים וּתְשׁוּבוֹת הַמְּדַבְּרִים בְּעִנְיָן זֶה וְנָשָׂאתִי וְנָתַתִּי בְּדִבְרֵיהֶם בְּאֹרֶךְ וּבְרֹחַב בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרֵךְ וְהֶעֱלֵיתִי דְּאוֹתָן הָאֶתְרוֹגִים שֶׁמְּבִיאִים עַתָּה מֵאִי קוֹרְפ״וּ וְהֵם מְהֻדָּרִים בְּיוֹתֵר אֵין לָחוּשׁ לָהֶם מֵחֲשַׁשׁ מֻרְכָּב, לְפִי מַה שֶּׁהוּעַד לְפָנַי שֶׁאֵין הָאִילָנוֹת שָׁם מֻרְכָּבִים מַמָּשׁ דְּהַיְינוּ שֶׁהָאִילָן שֶׁל לִימוֹ״ן אוֹ מְרַאנְ״ץ וּבְתוֹכוֹ הֻרְכַּב יִחוּר מֵאִילָן אֶתְרוֹג רַק כָּל אִילָן הָאֶתְרוֹג אֶחָד הוּא, רַק הַחֲשָׁשׁ הוּא שֶׁמָּא גִּדּוּל הָאִילָנוֹת עַתָּה מִיִּחוּרִים שֶׁלָּקְחוּ מִמֻּרְכָּבִים זֶה כַּבִּיר, וּבָזֶה לֹא שַׁיָּךְ טַעַם הַלְּבוּשׁ שֶׁנֶּעֶבְדָה בּוֹ עֲבֵרָה לְפִי שֶׁאֵין עֲבֵרָה בִּנְטִיעָה זוֹ שֶׁמִּן הַדִּין מֻתָּר לִקַּח יִחוּר מִן הַמֻּרְכָּב לִטַּע בְּמָקוֹם אַחֵר, גַּם הֲרִימוֹתִי יָדִי עַל שְׁאָר הַטְּעָמִים שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר בְּמֻרְכָּב דְּלָא שַׁיְיכִי בְּנִדּוֹן דִּידָן. וְסִיּוּמָא דִּפְסָקָא הוּא שֶׁהָאֶתְרוֹגִים הַבָּאִים בִּזְמַנֵּנוּ מֵאִי קוֹרְפ״וּ אוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר הַיָּדוּעַ לָנוּ שֶׁהוּא מִמְּקוֹמוֹת שֶׁבַּעֲלֵי גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים מְגַדְּלִים אֶתְרוֹגִים לִמְכֹּר כּוּ׳ וּמִכָּל שֶׁכֵּן בָּאֶתְרוֹגִים שֶׁמְּבִיאִים לְכָאן שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁאֵין בָּהֶם הַרְכָּבַת מִין פְּרִי אַחֵר עַתָּה רַק גּוּף הָאִילָן הוּא אִילָן אֶתְרוֹג בְּלִי שׁוּם גִּדּוּל פְּרִי אַחֵר, אַף שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁנִּלְקְחוּ הַיִּחוּרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ הָאִילָנוֹת מֵהֶם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עִנְיָן מִמְּשָׁרְתֵי הָעַכּוּ״ם: (כו) מֻתָּר לִטֹּל מִשָּׁם וְכוּ׳. הִנֵּה לְפִי הַמְּבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ״ג סָעִיף ג׳ וּבְשַׁ״ך (סק״ה) וְעַטֶּרֶת זְקֵנִים שָׁם אֵין מֻתָּר לִטֹּל מֵהֶם כִּי אִם כְּשֶׁהוּא (כא) בְּחִנָּם, (כג) וְלֹא בְּשָׂכָר אֲפִלּוּ אִם הַמָּעוֹת נוֹטְלִין הַכֹּהֲנִים לְעַצְמָן וְלֹא לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְאֶפְשָׁר דְּשָׁם מַיְרֵי שֶׁמִּתְחִלָּה נָדְבוּ הַגִּנָּה לְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה וְהַפֵּרוֹת יִהְיוּ שַׁיָּכִים לִמְשַׁמְּשֶׁיהָ, לְהָכֵי אָסוּר לְהַנּוֹת לִמְשַׁמְּשֶׁיהָ. וְהָכָא מַיְרֵי שֶׁהַגִּנָּה לֹא נָדְבוּ מֵעוֹלָם לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים. וּלְדַעַת רַמָ״א שָׁם בַּהַגָּ״ה בְּכָל גַּוְנֵי יֵשׁ לְהָקֵל אִם הַגִּנָּה אֵינָהּ עוֹמֶדֶת בַּחֲצַר הָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַמָּעוֹת מַגִּיעַ רַק לְהַכֹּהֲנִים וְלֹא לְצָרְכֵי עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים עַיֵּן שָׁם: (כז) לְמִצְוָה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ אֲחֵרִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן יָפִין כְּזוֹ, יִקַּח אֲחֵרִים [סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תלח)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה למצוה): (כח) כָּל זְמַן שֶׁאֵין עוֹבְדִין הָאִילָן. אֲבָל מִשֶּׁהִתְחִילוּ לְעָבְדוֹ, אוֹתָן הַלּוּלָבִין וְהַפֵּרוֹת (כג) שֶׁנִּמְצְאוּ אָז עַל הָאִילָן אֲסוּרִין (כד) לְכַתְּחִלָּה לְגָבֹהַּ דְּמָאִיס, וְהַגִּדּוּלִין שֶׁיָּצְאוּ אַחַר כָּךְ אֲסוּרִין אַף לְהֶדְיוֹט, כַּמְּבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ״ה סָעִיף א׳. (כה) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם קָצַץ הָעַכּוּ״ם אַחַר כָּךְ וְנָתַן לַיִּשְׂרָאֵל שָׁרִי (כו) מִטַּעַם בִּטּוּל, וְאַף לְגָבֹהַּ שָׁרִי, וְלֹא מִקְרֵי מָאִיס מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה שִׁנּוּי גָּדוֹל, דְּבִשְׁעַת עֲבוֹדָה לֹא הָיָה הָאֶתְרוֹג וְלוּלָבִין וְגָדְלוּ אַחֲרֵי כֵּן: ה (כט) כָּל אֵלּוּ וְכוּ׳. הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ט) וְסָתַם הַמְּחַבֵּר לְדִינָא כְּמוֹתוֹ, וְדַעַת הָרַמָ״א בָּזֶה יְבֹאַר לְקַמֵּיהּ: (ל) שֶׁהֵם פְּסוּלִים מִפְּנֵי מוּמִין וְכוּ׳. דַּע דְּיֵשׁ בָּהֶן (כז) שֶׁהֵם פְּסוּלִים מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ הָדָר וְיֵשׁ מִשּׁוּם שֶׁהֵם בִּכְלָל חָסֵר, וְדַעַת הָרַמְבַּ״ם בְּכֻלָּם לְהַכְשִׁיר מִיּוֹם רִאשׁוֹן וְאֵילֶךְ, וְדַעַת שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים יְבֹאַר לְקַמֵּיהּ (ס״ק לה). וּמַה שֶּׁכָּתַב מִפְּנֵי גֶּזֶל וּגְנֵבָה בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן וְכוּ׳ טַעְמוֹ כֵּיוָן דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא דְּרַבָּנָן מֻתָּר הַגָּזוּל, אַף עַל גַּב דְּהָוֵי מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְקָשֶׁה דִּבְסָעִיף א׳ קָאָמַר דְּלֹא נִפְסָל גָּנוּב וְגָזוּל אֶלָּא לְגַנָּב וּלְגַזְלָן עַצְמוֹ, וּמוּכָח שָׁם דַּאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, וְתֵרֵץ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) דְּהָתָם רַק לְעִנְיָן לְכַתְּחִלָּה, וְהָכָא מַיְרֵי לְעִנְיָן עֶצֶם הַדִּין דִּבְדִיעֲבַד יוֹצֵא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אַף בְּגָזוּל, אֲבָל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן לְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא, דְּבָעִינַן לָכֶם. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מפני): (לא) הַכֹּל כָּשֵׁר. וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיָן בְּרָכָה בְּגָנוּב וְגָזוּל (כח) גַּם לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם אֵין לְבָרֵךְ, דְּ׳בוֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ ה׳׳ (תהלים י ג): (לב) וְיֵשׁ פּוֹסְלִין וְכוּ׳.

בֵּאוּר הֲלָכָה

דִּלְצֹרֶךְ עַצְמָן נְטָעוּהוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם לֹא מַיְרֵי רַק לְעִנְיָן עֶצֶם הַדִּין אִם הוּא בִּכְלַל נוֹי עַכּוּ״ם, וְנָפְקָא מִינַּהּ דְּאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לִקְצֹץ בְּעַצְמוֹ:

* לְמִצְוָה. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כז) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַסֵּפֶר חֲסִידִים דְּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ אֲחֵרִים יִקַּח הָאֲחֵרִים. וְהִנֵּה בִּפְרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יד) כָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹמַר גִּנּוֹת עוֹבְדֵי עַכּוּ״ם שֶׁבַּחוּץ מֻתָּר לִטֹּל אֶתְרוֹג אַף שֶׁמְּיֻחָד לָהֶם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּדְבָרָיו יִהְיוּ שַׁיָּכִים רַק לַתֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (ד״ה גנות) דְּהַמְחַבֵּר מַיְרֵי אַף בְּעוֹמְדִין בְּחָצֵר שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה וְרַק דְּלֹא נְדָבוּהוּ לְשֵׁם הָעֲבוֹדַת גִּלּוּלִים, וְלָזֶה כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים דִּבְהִצְטָרֵף לָזֶה מַה שֶּׁעוֹמְדִין בְּחוּץ לֶחָצֵר לֹא מַיְרֵי הַסֵּפֶר חֲסִידִים, אֲבָל לְדַעַת הָרַמָ״א שָׁם מַיְרֵי דִּינָא דִּידָן אַף הֵיכָא דְּנָדְבוּ הַגִּנָּה לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וַאֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר מִשּׁוּם דְּמַיְרֵי דְּעוֹמְדִין חוּץ לֶחָצֵר, וַאֲפִלּוּ הָכִי הֵבִיא בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים דְּטוֹב יוֹתֵר לִקַּח אֲחֵרִים. הַיּוֹצֵא לְדִינָא הֵיכָא דְּלֹא נָדְבוּ הַגִּנָּה לְשֵׁם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וְגַם עוֹמְדִין מִחוּץ לַחֲצַר הָעַכּוּ״ם אֵין לְהַקְפִּיד עַל זֶה:

ה * מִפְּנֵי גֶּזֶל וּגְנֵבָה וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְקָשֶׁה דִּבְסָעִיף א׳ קָאָמַר וְכוּ׳ וְתֵרֵץ הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְכוּ׳, וּבְמַטֵּה יְהוּדָא (סק״א) כָּתַב וְלֵיתָא לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, דְּהָא בְּסָעִיף א׳ הִזְכִּיר לְשׁוֹן פְּסוּל וּמַשְׁמָעוּת פְּסוּל הוּא אֲפִלּוּ דִּיעֲבַד, וְיוֹתֵר צָרִיךְ לוֹמַר דְּהַךְ דְּגָזֶל וּגְנֵבָה בְּאַשְׁגָּרַת לִשְׁנָא נָקֵט הַבֵּית יוֹסֵף וּכְדִי נַסְבָהּ, וְתָפַס לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם זַ״ל כְּצוּרָתוֹ, וְעִקָּרוֹ הוּא מִשּׁוּם הַחִלּוּק דִּמְחַלֵּק בֵּין פְּסוּלֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (כא) וּלְדַעַת הַטַּ״ז שָׁם (סק״ה) אֲפִלּוּ בְּהַחְזָקַת טוֹבָה בְּעָלְמָא אָסוּר עַיֵּן שָׁם: (כג) וְאֵין קֻשְׁיָתִי עַל דַּעַת הָאָרְחוֹת חַיִּים (סי׳ ח) שֶׁמִּמֶּנּוּ מְקוֹר הַדִּין הַזֶּה, שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁהוּא סָבַר כְּרַבֵּנוּ תָּם (ע״ז מד: ד״ה נהנין) הַמּוּבָא שָׁם בְּהַגָּ״ה, וְהָכָא מַיְרֵי שֶׁאֵין הַגִּנָּה בַּחֲצַר הָעֲבוֹדָה זָרָה. אָכֵן קֻשְׁיָתִי הוּא רַק לְהַמְחַבֵּר דְּסָתַם שָׁם לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא כְּרַבֵּנוּ תָּם וְהָכָא סָתַם לְהָקֵל, וְאֵין לְתָרֵץ דְּהָכָא מַיְרֵי שֶׁאִם לֹא יִקְנֶה הַיִּשְׂרָאֵל יִקְנוּ אֲחֵרִים וְנִמְצָא שֶׁאֵין מְהַנֶּה לָהֶם כְּלָל, זֶה הָיָה שַׁיָּךְ רַק בְּאֶתְרוֹגִים וַהֲדַסִּים וְלֹא בְּלוּלָבִין: (כג) טַ״ז (סק״ה) וּלְבוּשֵׁי שְׂרָד וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כד) שָׁם: (כה) פְּרִי מְגָדִים בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַטַּ״ז (שם): (כו) וְזֶה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ח ח״ג) הַמּוּבָא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב) עַיֵּן שָׁם. אָכֵן מַה שֶּׁחִדֵּשׁ הַטַּ״ז (שם) דְּזֶה מִקְרֵי שִׁנּוּי הוּא דָּבָר חָדָשׁ שֶׁאֵין מוּבָא בְּפוֹסְקִים אֲחֵרִים: ה (כז) הַגְּרָ״א: (כח) נְהַר שָׁלוֹם (סק״ד) וּפְרִי מְגָדִים (משׁ״ז סק״ו). וּלְפִי זֶה לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַמּוּבָא בְּהַגָּ״ה אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ מֵעֶצֶם הַדִּין מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן [וְכֵן מוּכָח בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרֹךְ (אות ב) וּבְבֵאוּר הַגְּרָ״א], וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם נָטַל לוּלָב הַגָּזוּל מְחֻיָּב לִטֹּל אַחַר שֶׁאֵינוֹ גָּזוּל וְגַם לְבָרֵךְ עָלָיו, אֲבָל לַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁנּוֹטֵל אַחַר אָסוּר לוֹ לְבָרֵךְ דִּכְבָר יָצָא מִדִּינָא בְּפַעַם רִאשׁוֹן. וּלְדִינָא צָרִיךְ עִיּוּן, וְסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל [פְּרִי מְגָדִים (שם)]:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah